

Verenigde Naties A/RES/64/142*

Algemene Vergadering Distr.: Algemeen
24 februari 2010

Vierenzestigste zitting

Agendapunt 64

Resolutie aangenomen door de Algemene Vergadering

[Op basis van het rapport van het Derde Comité (A/64/434)]

64/142. Richtlijnen voor alternatieve zorg voor kinderen

De Algemene Vergadering,

Opnieuw bevestigend de Universele Verklaring van de rechten van de mens¹ en het Verdrag inzake de rechten van het kind² en ter gelegenheid van de twintigste verjaardag van het Verdrag in 2009,

Opnieuw bevestigend alle eerdere resoluties inzake de rechten van het kind van de Mensenrechtenraad, de Commissie voor de rechten van de mens en de Algemene Vergadering, waarvan de meest recente zijn: de resoluties 7/29 van 28 maart 2008³, 9/13 van 24 september 2008⁴ en 10/8 van 26 maart 2009⁵ van de Mensenrechtenraad, en resolutie 63/241 van de Algemene Vergadering van 24 december 2008,

Overwegend dat de Richtlijnen voor alternatieve zorg voor kinderen, waarvan de tekst is vervat in de bijlage bij deze resolutie, de gewenste richting voor beleid en praktijk aangeeft met het oog op het versterken van de uitvoering van het Verdrag inzake de rechten van het kind en van relevante bepalingen van andere internationale instrumenten inzake de bescherming en het welzijn van kinderen die ouderlijke zorg moeten ontberen of die daartoe risico lopen,

1. *Verwelkomt* de Richtlijnen voor alternatieve zorg voor kinderen, zoals vervat in de bijlage bij deze resolutie, waarin wordt aangegeven hoe beleid en praktijk zich zouden moeten ontwikkelen;

2. *Moedigt* staten aan de Richtlijnen in acht te nemen en onder de aandacht te brengen van relevante uitvoerende, wetgevende en rechterlijke overheidsinstanties, mensenrechtenorganisaties en -advocaten, de media en de bevolking in het algemeen;

3. *Verzoekt* de Secretaris-Generaal, met bestaande middelen, stappen te nemen om de Richtlijnen in alle officiële talen van de Verenigde Naties te verspreiden, onder meer door deze naar alle lidstaten, regionale commissies en relevante intergouvernementele en niet-gouvernementele organisaties te zenden.

65e plenaire vergadering

18 december 2009

Bijlage

Richtlijnen voor alternatieve zorg voor kinderen

I. Doelstelling

1. Deze Richtlijnen zijn bedoeld ter versterking van de uitvoering van het Verdrag inzake de rechten van het kind² en van relevante bepalingen van andere internationale instrumenten inzake de bescherming en het welzijn van kinderen die ouderlijke zorg moeten ontberen of die daartoe risico lopen.

2. Tegen de achtergrond van deze internationale instrumenten en rekening houdend met de voortschrijdende kennis en ervaring in dit werkveld, wordt in deze Richtlijnen uiteengezet hoe beleid en praktijk zich zouden moeten ontwikkelen. De Richtlijnen zijn opgesteld ten behoeve van brede verspreiding binnen alle sectoren die direct of indirect betrokken zijn bij kwesties op het gebied van alternatieve zorg, en zijn met name beoogd om:

a. ondersteuning te bieden bij inspanningen kinderen onder de zorg van hun gezin te houden of terug te brengen, of, bij gebreke daarvan, een andere passende en permanente oplossing te vinden, met inbegrip van adoptie en *kafala* naar islamitisch recht;

b. te waarborgen dat, terwijl er naar dergelijke permanente oplossingen wordt gezocht, of in gevallen waarin dat niet mogelijk is of niet in het belang van het kind, de meest geschikte vormen van alternatieve zorg worden vastgesteld en geboden, onder voorwaarden die de volledige en harmonieuze ontwikkeling van het kind bevorderen;

c. overheden te ondersteunen en aan te moedigen hun verantwoordelijkheden en verplichtingen in dit opzicht beter na te komen, daarbij rekening houdend met de economische, sociale en culturele omstandigheden in elke staat; en

d. richting te geven aan beleidsmaatregelen, beslissingen en activiteiten van alle partijen die betrokken zijn bij sociale bescherming en jeugdwelzijn, in zowel de publieke als de particuliere sector, met inbegrip van het maatschappelijk middenveld.

II. Algemene beginselen en perspectieven

A. Het kind en het gezin

3. Aangezien het gezin de hoeksteen van de samenleving vormt en de natuurlijke omgeving voor de ontplooiing, het welzijn en de bescherming van kinderen is, moeten alle inspanningen er in de eerste plaats op gericht zijn dat het kind onder de zorg van zijn/haar ouders kan blijven of worden teruggebracht of, in voorkomend geval, onder die van naaste familieleden. De staat moet waarborgen dat gezinnen toegang hebben tot ondersteuning bij hun zorgtaken.

4. Ieder kind en iedere jongere moet in een ondersteunende, beschermende en zorgzame omgeving leven waarin de volledige ontplooiing van zijn/haar mogelijkheden wordt bevorderd. Met name kinderen die onvoldoende of geen ouderlijke zorg krijgen lopen het risico dat zij een dergelijke stimulerende omgeving moeten ontberen.

5. Wanneer het eigen gezin van het kind, zelfs met voldoende ondersteuning, niet in staat is adequate zorg aan het kind te bieden, of het kind in de steek laat of er afstand van doet, is de staat verantwoordelijk voor het beschermen van de rechten van het kind en moet de staat zorgen voor passende alternatieve zorg, samen met of via lokale bevoegde autoriteiten en naar behoren gemachtigde maatschappelijke organisaties. Het is de taak van de staat via zijn bevoegde autoriteiten het toezicht op de veiligheid, het welzijn en de ontwikkeling van ieder kind dat in de alternatieve zorg wordt geplaatst te waarborgen en regelmatig de geschiktheid van de geboden zorgregeling te toetsen.

6. Alle beslissingen, initiatieven en benaderingswijzen die binnen de reikwijdte van deze Richtlijnen vallen, moeten per geval worden vastgesteld, waarbij met name aandacht is voor het

waarborgen van de geborgenheid en veiligheid van het kind, en moeten de belangen en rechten van het betreffende kind als uitgangspunt gelden, in overeenstemming met het beginsel van non-discriminatie en terdege rekening houdend met het genderperspectief. Daarbij moet rekening worden gehouden met het recht van het kind te worden gehoord en met zijn/haar mening, afgestemd op zijn/haar ontwikkelende capaciteiten en zijn/haar toegang tot alle benodigde informatie. Al het mogelijke moet gedaan worden om dergelijk overleg en dergelijke informatievoorziening in de door het kind gewenste taal te laten plaatsvinden.

7. Bij de toepassing van deze Richtlijnen vormt het belang van het kind het uitgangspunt voor het vaststellen van trajecten voor kinderen die ouderlijke zorg moeten ontberen of daartoe risico lopen. Deze trajecten moeten optimaal voldoen aan hun behoeften en rechten, waarbij rekening wordt gehouden met de volledige en persoonlijke ontwikkeling van hun rechten binnen hun gezin en in hun sociale en culturele omgeving en met hun status als drager van rechten, zowel op het moment van vaststellen als op de lange termijn. Bij het vaststellen van het traject moet onder meer rekening worden gehouden met het recht van het kind te worden gehoord alsmede met zijn/haar mening, in overeenstemming met zijn/haar leeftijd en ontwikkeling.

8. Staten moeten een veelomvattend jeugdwelzijns- en kindbeschermingsbeleid ontwikkelen en invoeren binnen het kader van hun algehele beleid voor maatschappelijke en menselijke ontwikkeling, met aandacht voor het verbeteren van bestaande voorzieningen voor alternatieve zorg, waarbij de in deze Richtlijnen opgenomen beginselen worden weerspiegeld.

9. Als onderdeel van de inspanningen om een scheiding tussen kinderen en hun ouders te voorkomen, moeten staten streven naar passende en op de cultuur toegesneden maatregelen:

a. ter ondersteuning van de zorg in gezinnen met beperkte capaciteiten vanwege factoren als handicap, drugs- of alcoholmisbruik, discriminatie van gezinnen met een inheemse of minderhedenachtergrond of het wonen in gebieden waar gewapende conflicten plaatsvinden of die onder buitenlandse overheersing zijn;

b. voor het bieden van passende zorg en bescherming aan kwetsbare kinderen zoals kinderen die het slachtoffer zijn van misbruik en uitbuiting, in de steek gelaten kinderen, kinderen die op straat leven, buitenechtelijke kinderen, alleenstaande en van hun familie gescheiden kinderen, intern ontheemde en gevluchte kinderen, kinderen van migrerende werknemers, kinderen van asielzoekers of kinderen die leven met of getroffen zijn door hiv/aids of andere ernstige ziekten.

10. Er zijn bijzondere inspanningen nodig ter bestrijding van discriminatie op grond van de status van het kind of zijn ouders, met inbegrip van armoede, etniciteit, religie, geslacht, geestelijke en lichamelijke handicap, hiv/aids of een andere ernstige ziekte, ongeacht of die lichamelijk of geestelijk is, buitenechtelijke geboorte, een sociaaleconomisch stigma en alle andere situaties en omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot het afstand doen, verlaten en/of weghalen van een kind.

B. Alternatieve zorg

11. Bij alle beslissingen inzake alternatieve zorg moet volledig rekening worden gehouden met de wenselijkheid het kind in beginsel zo dicht mogelijk bij zijn/haar normale woonomgeving te houden teneinde het contact met en de mogelijke terugplaatsing in zijn/haar gezin te vergemakkelijken en zijn/haar educatieve, culturele en sociale activiteiten zo min mogelijk te verstoren.

12. Bij beslissingen betreffende kinderen in de alternatieve zorg, met inbegrip van kinderen in de informele zorg, moet naar behoren rekening worden gehouden met het belang van het waarborgen van een stabiele thuissituatie en het voldoen aan de basisbehoefte van een veilige en permanente band met hun verzorgers, waarbij bestendigheid in het algemeen de belangrijkste doelstelling is.

13. Kinderen moeten altijd met waardigheid en respect behandeld worden en effectief worden beschermd tegen misbruik, verwaarlozing en alle vormen van uitbuiting, ongeacht of dit te wijten is aan verzorgers, andere kinderen of derden en in welke zorgomgeving zij zich ook bevinden.

14. Het weghalen van een kind uit de zorg van het gezin moet worden gezien als een uiterste maatregel en deze moet, waar mogelijk, tijdelijk zijn en voor de kortst mogelijke duur. Beslissingen tot uithuisplaatsing moeten regelmatig worden getoetst en de terugkeer van het kind naar de ouderlijke zorg, zodra de oorspronkelijke redenen om het kind weg te halen zijn opgelost, moet in het belang van het kind zijn, in overeenstemming met de in paragraaf 49 voorziene beoordeling.

15. Financiële en materiële armoede, of omstandigheden die direct en uitsluitend aan dergelijke armoede te wijten zijn, mogen nooit de enige motivering zijn om een kind bij zijn ouders weg te halen, het op te nemen in de alternatieve zorg, of zijn/haar terugplaatsing te verhinderen, maar moeten worden beschouwd als een signaal dat het gezin behoefte heeft aan passende ondersteuning.

16. Aandacht moet worden besteed aan het bevorderen en beschermen van alle rechten die in het bijzonder van toepassing zijn op kinderen zonder ouderlijke zorg, met inbegrip van maar niet beperkt tot, toegang tot onderwijs, gezondheids- en andere basisdiensten, het recht op identiteit, vrijheid van religie of overtuiging, taal en bescherming van eigendoms- en erfrechten.

17. Broers en/of zussen met een bestaande band moeten in beginsel niet gescheiden worden door plaatsing in de alternatieve zorg tenzij er een duidelijk gevaar voor misbruik of een andere reden in het belang van het kind is. In ieder geval moet al het mogelijke worden gedaan om de broers en/of zussen contact met elkaar te laten onderhouden, tenzij dit ingaat tegen hun wensen of belangen.

18. In het besef dat in de meeste landen voor het merendeel van de kinderen zonder ouderlijke zorg informeel wordt gezorgd door familieleden of anderen, moeten staten ernaar streven passende met deze Richtlijnen verenigbare middelen te ontwikkelen, om gedurende deze informele zorg hun welzijn en bescherming te waarborgen, met inachtneming van de culturele, economische, gender- en religieuze verschillen en praktijken die niet in strijd zijn met de rechten en belangen van het kind.

19. Geen kind mag ooit verstoken blijven van de steun en bescherming van een wettelijke voogd of andere erkende verantwoordelijke volwassene of bevoegde overheidsinstantie.

20. Alternatieve zorg mag nooit worden verleend om in de eerste plaats de politieke, religieuze of economische doelen van de verzorgers te bevorderen.

21. Het gebruik van residentiële zorg moet beperkt blijven tot gevallen waarin een dergelijke omgeving specifiek wenselijk en noodzakelijk is voor en bijdraagt aan het betreffende individuele kind en zijn/haar belang.

22. Overeenkomstig de heersende mening van deskundigen moet alternatieve zorg aan jonge kinderen, met name kinderen jonger dan 3 jaar, in een gezinssituatie geboden worden. Uitzonderingen op dit beginsel kunnen gerechtvaardigd zijn om scheiding van broers en/of zussen te voorkomen en in gevallen waarin het een urgente plaatsing of plaatsing voor een vooraf vastgestelde en zeer beperkte duur betreft, waarbij geplande terugplaatsing in het gezin of andere passende oplossing voor de lange termijn het uiteindelijke resultaat moet zijn.

23. Terwijl wordt erkend dat residentiële zorg en zorg in gezinsverband elkaar aanvullen wat betreft het voldoen aan de behoeften van het kind, zouden daar waar grootschalige zorgfaciliteiten (instituten) blijven bestaan, alternatieven ontwikkeld moeten worden binnen het kader van een brede strategie voor de-institutionalisering, met exacte doelen en doelstellingen, waardoor instituten geleidelijk zullen verdwijnen. Staten moeten hiertoe normen voor de zorg vaststellen ter waarborging van de kwaliteit en omstandigheden die gunstig zijn voor de ontwikkeling van het kind, zoals individuele zorg of zorg in een kleine groep, en bestaande faciliteiten moeten toetsen aan de hand van deze normen. Bij beslissingen inzake de vestiging of toestemming voor vestiging van nieuwe residentiële zorgfaciliteiten, ongeacht of deze publiek of particulier zijn, moet ten volle rekening worden gehouden met deze de-institutionaliseringdoelstelling en -strategie.

Maatregelen om toepassing te bevorderen

24. Staten moeten zoveel mogelijk met de hun ter beschikking staande middelen en, in voorkomende gevallen, binnen het kader van ontwikkelingssamenwerking, tijdig mensen en middelen toewijzen om de optimale en voortdurende uitvoering van deze Richtlijnen op hun onderscheiden grondgebieden te waarborgen. Staten moeten actieve samenwerking tussen alle relevante autoriteiten en het opnemen in regulier beleid van kwesties op het gebied van jeugd- en gezinswelzijn binnen alle direct of indirect betrokken ministeries faciliteren.

25. Staten zijn verantwoordelijk voor het vaststellen van de eventuele behoefte aan en verzoeken om internationale samenwerking bij de uitvoering van deze Richtlijnen. Dergelijke verzoeken moeten naar behoren worden overwogen en waar mogelijk en op passende wijze gehonoreerd worden. De verbeterde uitvoering van deze Richtlijnen moet opgenomen worden in de programma's voor ontwikkelingssamenwerking. Wanneer bijstand wordt verleend aan een staat, moeten buitenlandse entiteiten zich onthouden van initiatieven die niet stroken met deze Richtlijnen.

26. Niets in deze Richtlijnen mag worden uitgelegd als het aanmoedigen of gedogen van lagere normen dan die mogelijk bestaan in bepaalde staten, met inbegrip van in hun wetgeving. Evenzo worden bevoegde autoriteiten, professionele organisaties en anderen aangemoedigd nationale of

specifieke richtlijnen voor de beroepsgroepen te ontwikkelen die gestoeld zijn op de letter en geest van deze Richtlijnen.

III. Reikwijdte van de Richtlijnen

27. Deze Richtlijnen hebben betrekking op het juiste gebruik en de juiste voorwaarden voor alternatieve formele zorg voor alle personen jonger dan 18 jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder wordt bereikt. Alleen waar aangegeven zijn de Richtlijnen ook van toepassing op informele zorgomgevingen, waarbij terdege rekening wordt gehouden met zowel de belangrijke rol die de familie en de gemeenschap vervullen als de verplichtingen van staten voor kinderen die niet verzorgd worden door hun ouders of wettelijke en gebruikelijke verzorgers, zoals vervat in het Verdrag inzake de rechten van het kind.²

28. De beginselen in deze Richtlijnen zijn in voorkomend geval ook van toepassing op jongeren die reeds in de alternatieve zorg verblijven en na het bereiken van de meerderjarigheid volgens het toepasselijke recht gedurende een overgangperiode verdere zorg of ondersteuning nodig hebben.

29. Voor de toepassing van deze Richtlijnen en onder voorbehoud van, met name, de uitzonderingen vermeld in paragraaf 30, zijn de volgende begripsomschrijvingen van toepassing:

a. Kinderen zonder ouderlijke zorg: alle kinderen die 's nachts niet worden verzorgd door ten minste een van beide ouders, om welke reden en onder welke omstandigheden dan ook. Kinderen zonder ouderlijke zorg die zich bevinden buiten het land waar zij gewoonlijk verblijven of slachtoffers van noodsituaties kunnen worden aangeduid als:

i. "alleenstaand" indien er niet voor hen wordt gezorgd door een ander familielid of een volwassene die krachtens de wet of het gewoonterecht daarvoor verantwoordelijk is; of

ii. "gescheiden" indien zij gescheiden zijn van een vroegere wettelijke of gebruikelijke primaire verzorger, maar die niettemin kunnen worden vergezeld door een ander familielid;

b. Alternatieve zorg kan in de volgende vormen bestaan:

i. informele zorg: een particuliere regeling binnen een gezin, waarbij voortdurend en voor onbepaalde duur voor het kind gezorgd wordt door familieleden (informele zorg door bloedverwanten) of vrienden of anderen in hun persoonlijke hoedanigheid, op initiatief van het kind, zijn/haar ouders of een andere persoon zonder dat deze regeling is opgedragen door een administratieve of gerechtelijke autoriteit of een daartoe gemachtigde instantie;

ii. formele zorg: alle zorg die wordt geboden binnen een gezin die is opgedragen door een bevoegde administratieve of gerechtelijke autoriteit en alle zorg die wordt geboden in een residentiële omgeving, met inbegrip van particuliere voorzieningen, al dan niet naar aanleiding van administratieve of gerechtelijke maatregelen;

c. Met betrekking tot de omgeving waarin alternatieve zorg wordt geboden kan deze in de volgende vormen bestaan:

i. zorg door bloedverwanten: zorg in gezinsverband binnen de familie in brede zin van het kind of door goede vrienden van het gezin die het kind kent, ongeacht of deze zorg formeel of informeel van aard is;

ii. pleegzorg: situaties waarin kinderen door een bevoegde autoriteit ten behoeve van alternatieve zorg worden geplaatst in de huiselijke omgeving van een gezin anders dan het eigen gezin van het kind en dit gezin geselecteerd, gekwalificeerd en goedgekeurd is voor het verlenen van dergelijke zorg en daarop gecontroleerd wordt;

iii. andere vormen van plaatsing in gezinsverband of soortgelijk verband;

iv. residentiële zorg: zorg die wordt geboden in een niet op een gezinsverband gebaseerde groepsomgeving zoals opvangcentra voor urgente zorg, doorgangscentra in noodsituaties, en alle overige zorgfaciliteiten voor de korte en lange termijn, met inbegrip van groepstehuizen;

v. onder toezicht staande onafhankelijke woonvoorzieningen voor kinderen;

d. Met betrekking tot degenen die verantwoordelijk zijn voor alternatieve zorg:

i. instanties: openbare of particuliere organen en diensten die de alternatieve zorg voor kinderen organiseren;

ii. faciliteiten: individuele publieke of particuliere instellingen die residentiële zorg voor kinderen bieden.

30. De reikwijdte van de alternatieve zorg zoals voorzien in deze Richtlijnen strekt zich echter niet uit tot:

a. personen jonger dan 18 jaar die op bevel van de rechter of een administratieve autoriteit van hun vrijheid zijn beroofd vanwege het feit dat zij worden verdacht van, vervolgd wegens of zijn veroordeeld vanwege het plegen van een strafbaar feit en op wie de Richtlijnen van de Verenigde

Naties inzake de minimumnormen voor de rechtsbedeling ten behoeve van minderjarigen⁶ en de Richtlijnen van de Verenigde Naties voor de bescherming van jongeren die van hun vrijheid zijn beroofd⁷ van toepassing zijn.

b. zorg door adoptiefouders vanaf het moment waarop het betreffende kind feitelijk onder hun voogdij is geplaatst ingevolge een onherroepelijke beslissing tot adoptie, vanaf welk moment het kind, voor de toepassing van deze Richtlijnen, geacht wordt onder ouderlijke zorg te vallen. Deze Richtlijnen zijn echter wel van toepassing op pre-adoptieplaatsing of voorwaardelijke plaatsing van een kind bij de aspirant-adoptiefouders, voor zover deze verenigbaar zijn met de eisen die op dergelijke plaatsingen van toepassing zijn zoals bepaald in andere relevante internationale instrumenten;

c. informele regelingen waarbij een kind vrijwillig bij familieleden of vrienden verblijft voor recreatieve doeleinden en om redenen die geen verband houden met het algehele onvermogen of de onwil van de ouders om adequate zorg te bieden.

31. Bevoegde autoriteiten en andere betrokkenen worden tevens aangemoedigd gebruik te maken van deze Richtlijnen op, naargelang van toepassing, kostscholen, ziekenhuizen, centra voor kinderen met een geestelijke of lichamelijke handicap of andere speciale behoeften, kampen, de werkplek en andere plaatsen die verantwoordelijk kunnen zijn voor de zorg voor kinderen.

IV. Voorkomen van de noodzaak van alternatieve zorg

A. Bevorderen van ouderlijke zorg

32. Staten moeten beleid voeren dat de ondersteuning van gezinnen bij het nakomen van hun verantwoordelijkheden jegens het kind waarborgt en het recht van het kind op een relatie met beide ouders bevordert. In dit beleid moeten de belangrijkste oorzaken van het in de steek laten of afstand doen van een kind of het scheiden van het kind van zijn/haar gezin worden aangepakt, onder meer door het waarborgen van het recht op geboorteregistratie en toegang tot adequate huisvesting en basisgezondheidszorg, basisonderwijs en sociale basisvoorzieningen en door het bevorderen van maatregelen ter bestrijding van armoede, discriminatie, marginalisatie, stigmatisering, geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik, en middelenmisbruik.

33. Staten moeten een consistent en wederzijds versterkend gezinsgericht beleid formuleren en invoeren ter bevordering en versterking van het vermogen van ouders voor hun kinderen te zorgen.

34. Staten moeten effectieve maatregelen invoeren om het in de steek laten of afstand doen van een kind of het scheiden van het kind van zijn/haar gezin te voorkomen. Sociaal beleid en sociale programma's moeten onder meer gezinnen de motivatie, vaardigheden, capaciteiten en middelen aanreiken om op adequate wijze te voorzien in de bescherming, verzorging en ontwikkeling van hun kinderen. Hiertoe moet een beroep worden gedaan op de aanvullende mogelijkheden van de staat en het maatschappelijk middenveld, met inbegrip van niet-gouvernementele organisaties en lokale organisaties, religieuze leiders en de media. Deze maatregelen op het gebied van sociale bescherming moeten onder andere bestaan uit:

a. gezinsondersteunende diensten zoals oudercursussen en -bijeenkomsten, het bevorderen van positieve ouder-kindrelaties, conflicthantering, kansen op werk en het verwerven van inkomsten en, waar nodig, maatschappelijke ondersteuning;

b. ondersteunende maatschappelijke diensten zoals dagopvang, bemiddeling en verzoening, behandeling bij middelenmisbruik, financiële bijstand en diensten voor ouders en kinderen met een handicap. Dergelijke diensten, die bij voorkeur geïntegreerd van aard zijn en niet moeten worden opgedrongen, moeten rechtstreeks toegankelijk zijn op gemeenschapsniveau en gezinnen actief betrekken als partners, waarbij hun middelen gecombineerd worden met die van de gemeenschap en verzorger;

c. jeugdbeleid dat erop gericht is jongeren de middelen aan te reiken waardoor ze de uitdagingen van het dagelijks leven positief benaderen, ook wanneer zij besluiten het ouderlijk huis te verlaten, en toekomstige ouders voor te bereiden op het nemen van goed onderbouwde beslissingen over hun seksuele en reproductieve gezondheid en in dit opzicht aan hun verantwoordelijkheden te voldoen.

35. Er moet bij gezinsondersteuning gebruik worden gemaakt van verschillende aanvullende methodes en technieken, die tijdens het ondersteuningsproces kunnen variëren, zoals huisbezoeken, groepsbijeenkomsten met andere gezinnen, casusbesprekingen en het verkrijgen van de medewerking van het betrokken gezin. De methodes en technieken moeten gericht zijn op het bevorderen van de relaties binnen het gezin en van de integratie van het gezin in de samenleving.

36. Bijzondere aandacht moet besteed worden, in overeenstemming met de lokale wetgeving, aan het bieden en bevorderen van ondersteuning en zorg aan alleenstaande ouders en tienerouders en hun kinderen, ongeacht of het buitenechtelijke kinderen betreft. Staten moeten waarborgen dat tienerouders alle rechten blijven behouden die inherent zijn aan hun status als ouder en als kind, met inbegrip van toegang tot alle relevante diensten voor hun eigen ontwikkeling, uitkeringen waar ouders recht op hebben en hun erfrecht. Er moeten maatregelen worden aangenomen om de bescherming van zwangere tieners te waarborgen en ervoor te zorgen dat zij hun opleiding niet onderbreken. Er zijn tevens inspanningen nodig om het stigma dat aan alleenstaande ouders en tienerouders kleeft, te verminderen.

37. Ondersteuning en diensten moeten beschikbaar zijn voor broers en/of zussen die hun ouders of verzorgers hebben verloren en ervoor kiezen bij elkaar te blijven in een huishouden, voor zover het oudste kind zowel bereid is als in staat wordt geacht als gezinshoofd te fungeren. Staten moeten waarborgen, onder meer door het benoemen van een wettelijk voogd, een erkende verantwoordelijke volwassene of, wanneer van toepassing, een publiek lichaam dat wettelijk bevoegd is als voogd te fungeren, zoals bepaald in paragraaf 19 van deze Richtlijnen, dat dergelijke huishoudens recht hebben op bescherming tegen alle vormen van uitbuiting en misbruik, en supervisie en ondersteuning krijgen van de lokale gemeenschap en de bevoegde diensten, zoals maatschappelijk werkers, waarbij met name aandacht is voor de gezondheid, de huisvesting, het onderwijs en het erfrecht van de kinderen. Bijzondere aandacht is nodig om te waarborgen dat het hoofd van een dergelijk huishouden alle rechten behoudt die inherent zijn aan zijn status als kind, met inbegrip van toegang tot onderwijs en vrijetijdsbesteding, naast zijn/haar rechten als hoofd van het huishouden.

38. Staten moeten mogelijkheden voor dagopvang, met inbegrip van volledig dagonderwijs, en respijtzorg waarborgen, om ouders beter in staat te stellen om te gaan met hun algehele verantwoordelijkheden jegens het gezin, met inbegrip van de bijkomende verantwoordelijkheden die horen bij het zorgen voor kinderen met bijzondere behoeften.

Voorkomen van scheiding van gezinnen

39. Op basis van gedegen professionele beginselen moeten passende criteria worden opgesteld en consequent worden toegepast voor het beoordelen van de situatie van het kind en zijn gezin, met inbegrip van de feitelijke en mogelijke capaciteit om voor het kind te zorgen, in gevallen waarin de bevoegde autoriteit of instantie redelijke gronden heeft om aan te nemen dat het welzijn van het kind in gevaar is.

40. Beslissingen tot uithuisplaatsing of terugplaatsing moeten op deze beoordeling gebaseerd zijn en genomen worden door voldoende gekwalificeerde en getrainde beroepsbeoefenaren, namens of gemachtigd door een bevoegde autoriteit, in gezamenlijk overleg met alle betrokkenen en rekening houdend met de noodzaak plannen te maken voor de toekomst van het kind.

41. Staten worden aangemoedigd maatregelen aan te nemen voor de integrale bescherming en waarborging van rechten gedurende de zwangerschap, geboorte en borstvoedingsperiode, teneinde waardige en gelijkwaardige omstandigheden voor het goede verloop van de zwangerschap en de zorg voor het kind te kunnen waarborgen. Er moeten derhalve ondersteuningsprogramma's worden geboden aan toekomstige moeders en vaders, in het bijzonder tienerouders, die moeite hebben met het uitoefenen van hun ouderlijke verantwoordelijkheden. Dergelijke programma's moeten erop gericht zijn moeders en vaders in staat te stellen hun ouderlijke verantwoordelijkheden uit te oefenen onder waardige omstandigheden en te voorkomen dat zij ertoe gebracht worden hun kind af te staan vanwege hun kwetsbare positie.

42. Wanneer afstand wordt gedaan van een kind of het wordt verlaten, moeten staten waarborgen dat dit onder geheimhouding en voor het kind veilige omstandigheden kan plaatsvinden, waarbij het recht van het kind op toegang tot informatie over zijn/haar afkomst moet worden gewaarborgd, waar toepasselijk en mogelijk volgens het recht van de staat.

43. Staten moeten duidelijk beleid formuleren voor de aanpak van situaties waarin anoniem afstand is gedaan van een kind, waarin aangegeven wordt of en hoe de familie moet worden opgespoord en de hereniging met of plaatsing in de familie moet worden nagestreefd. Het beleid moet tevens voorzien in tijdige besluitvorming of het kind in aanmerking komt voor permanente plaatsing in een gezin en in de voortvarende uitvoering van een dergelijke plaatsing.

44. Wanneer een publieke of particuliere instantie of faciliteit wordt benaderd door een ouder of wettelijk voogd die definitief afstand wil doen van een kind, moet de staat waarborgen dat het gezin begeleiding en maatschappelijke ondersteuning krijgt om hen aan te moedigen en in staat te stellen voor het kind te blijven zorgen. Indien dit niet slaagt, moet een maatschappelijk werker of andere geschikte deskundige onderzoeken of er andere familieleden zijn die de permanente verantwoordelijkheid voor het kind op zich willen nemen en of een dergelijke regeling in het belang

van het kind is. Indien een dergelijke regeling niet mogelijk of niet in het belang van het kind is, moet getracht worden het kind binnen een redelijke termijn permanent in een gezin te plaatsen.

45. Wanneer een publieke of particuliere instantie of faciliteit wordt benaderd door een ouder of verzorger die een kind voor korte of onbepaalde tijd in de zorg wil plaatsen, moet de staat waarborgen dat er begeleiding en maatschappelijke ondersteuning beschikbaar zijn om hem of haar aan te moedigen en in staat te stellen voor het kind te blijven zorgen. Een kind mag uitsluitend in de alternatieve zorg worden geplaatst indien dergelijke middelen zijn uitgeput en er aanvaardbare en gerechtvaardigde redenen voor opname in de zorg bestaan.

46. Leerkrachten en anderen die met kinderen werken moeten een specifieke training krijgen teneinde hen te helpen gevallen waarin sprake is van misbruik, verwaarlozing of uitbuiting of waarin risico van verlating bestaat te herkennen en te melden aan de bevoegde autoriteiten.

47. Een beslissing een kind tegen de wil van zijn/haar ouders weg te halen moet door de bevoegde autoriteiten worden genomen, in overeenstemming met de toepasselijke wetten en procedures en onderworpen aan rechterlijke toetsing, waarbij gewaarborgd wordt dat de ouders gebruik kunnen maken van hun recht op bezwaar en toegang hebben tot passende vertegenwoordiging in rechte.

48. Wanneer de enige of hoofdverzorger van het kind zijn vrijheid wordt ontnomen als gevolg van preventieve hechtenis of een beslissing tot strafoplegging, moeten in de daarvoor in aanmerking komende gevallen indien mogelijk andere straffen of vonnissen dan houdende vrijheidsontneming worden uitgesproken, waarbij terdege rekening wordt gehouden met het belang van het kind. Staten moeten rekening houden met het belang van het kind wanneer zij moeten beslissen of kinderen die in de gevangenis zijn geboren of kinderen die bij een ouder in de gevangenis verblijven moeten worden weggehaald. Het weghalen van deze kinderen moet op dezelfde wijze geschieden als andere gevallen waarin scheiding wordt overwogen. Al het mogelijke moet worden gedaan om ervoor te zorgen dat de kinderen die bij een van hun ouders in bewaring blijven adequate zorg en bescherming krijgen, terwijl hun eigen status als vrije personen en de toegang tot activiteiten in de samenleving gewaarborgd blijven.

B. Terugplaatsing in het gezin bevorderen

49. Om het kind en het gezin voor te bereiden op en te ondersteunen bij zijn/haar mogelijke terugkeer naar het gezin, moet zijn/haar situatie beoordeeld worden door een daartoe aangewezen persoon of team met toegang tot multidisciplinair advies, in overleg met de betrokken partijen (het kind, het gezin, de alternatieve verzorger), om te besluiten of terugplaatsing van het kind in het gezin mogelijk en in het belang van het kind is, welke stappen hiervoor nodig zijn en onder wiens toezicht.

50. De doelstellingen van de terugplaatsing en de voornaamste taken van het gezin en de alternatieve verzorger moeten schriftelijk worden vastgelegd en alle betrokkenen moeten ermee instemmen.

51. Regelmatig en passend contact tussen het kind en zijn/haar gezin, specifiek met het oog op terugplaatsing, moet ontwikkeld en ondersteund worden door en onder toezicht van de bevoegde instantie.

52. Zodra de beslissing is genomen moet de terugplaatsing van het kind in zijn/haar gezin geleidelijk en gecontroleerd worden uitgevoerd en gepaard gaan met vervolg- en ondersteuningsmaatregelen waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd, behoeften en ontwikkelende capaciteiten van het kind, alsmede met de oorzaak van de scheiding.

V. Kader van zorgverlening

53. Teneinde aan de specifieke psycho-emotionele, sociale en andere behoeften van elk kind zonder ouderlijke zorg te voldoen, moeten staten alle maatregelen nemen die nodig zijn om de wettelijke, beleidsmatige en financiële voorwaarden te waarborgen om te voorzien in adequate opties voor alternatieve zorg, waarbij gezins- en op de gemeenschap gebaseerde oplossingen prioriteit hebben.

54. Staten moeten ervoor zorgen dat een reeks alternatieve zorgopties beschikbaar is, verenigbaar met de algemene beginselen van deze Richtlijnen, voor crisiszorg, kortetermijn- en langetermijnzorg.

55. Staten moeten ervoor zorgen dat alle entiteiten en personen die betrokken zijn bij het verlenen van alternatieve zorg aan kinderen hiertoe de bevoegdheid krijgen van een bevoegde autoriteit en onderworpen zijn aan regulier toezicht en regelmatige evaluatie door deze autoriteit in overeenstemming met deze Richtlijnen. Deze autoriteiten moeten hiertoe passende criteria ontwikkelen om de deskundigheid en ethische geschiktheid van de verzorgers te beoordelen en hen te accrediteren, te monitoren en toezicht op hen te houden.

56. Met betrekking tot informele zorgregelingen voor het kind, ongeacht of deze bij de familie in brede zin, bij vrienden of bij andere partijen zijn, moeten staten, in voorkomend geval, deze verzorgers aanmoedigen de bevoegde autoriteiten dienovereenkomstig te informeren zodat zij en het kind de nodige financiële bijstand en overige ondersteuning ontvangen om het welzijn en de bescherming van het kind te bevorderen. Waar mogelijk en passend moeten staten informele verzorgers aanmoedigen en in staat stellen, met instemming van het betrokken kind en de ouders, de zorgregeling na een passend tijdsbestek te formaliseren, voor zover de regeling tot dusver in het belang van het kind is gebleken en dit naar verwachting ook in de toekomst het geval zal zijn.

VI. Bepaling van de meest geschikte vorm van zorg

57. De besluitvorming inzake alternatieve zorg in het belang van het kind moet geschieden via een gerechtelijke, administratieve of andere adequate en erkende procedure, met wettelijke waarborgen, met inbegrip van, waar van toepassing, vertegenwoordiging in rechte namens kinderen in een juridische procedure van welke aard dan ook. De besluitvorming moet gebaseerd worden op een zeer zorgvuldige beoordeling, planning en toetsing door middel van gevestigde structuren en

mechanismen, en moet per geval, waar mogelijk, worden uitgevoerd door een multidisciplinair team van geschikte en gekwalificeerde beroepsbeoefenaars. Bij alle stappen moet volledig overleg met het kind plaatsvinden, in overeenstemming met zijn/haar ontwikkelende capaciteiten en met zijn/haar ouders of wettelijke voogden. Hiertoe moeten alle betrokkenen voorzien worden van de noodzakelijke informatie waarop zij hun mening moeten baseren. Staten moeten alles in het werk stellen om adequate middelen en kanalen beschikbaar te stellen voor de opleiding en erkenning van de beroepsbeoefenaars die verantwoordelijk zijn voor het bepalen van de beste vorm van zorg teneinde aan deze bepalingen te voldoen.

58. De beoordeling moet grondig, zorgvuldig en op voortvarende wijze geschieden. Hierbij moet rekening gehouden worden met de onmiddellijke veiligheid en het welzijn van het kind, met zijn/haar zorg en ontwikkeling op de lange termijn en ook met zijn/haar persoonlijke en ontwikkelingskenmerken, etnische, culturele, linguïstische en religieuze achtergrond, gezins- en sociale omgeving, medische geschiedenis en mogelijke speciale behoeften.

59. De daaruit voortvloeiende initiële en toetsingsrapporten moeten vanaf het moment van hun aanvaarding door de bevoegde autoriteiten worden gebruikt als essentiële bronnen voor de besluitvorming, onder meer ter voorkoming van ongewenste verstoringen en tegenstrijdige beslissingen.

60. Frequente veranderingen in de zorgomgeving zijn nadelig voor de ontwikkeling van het kind en zijn/haar vermogen zich te hechten en moeten vermeden worden. Kortetermijnplaatsingen moeten gericht zijn op een passende permanente oplossing. Het kind moet zonder onnodige vertraging stabiliteit geboden worden door middel van terugplaatsing in zijn/haar gezin of familie, of, indien dit niet mogelijk is, in een alternatieve stabiele gezinsomgeving, of, indien paragraaf 21 van deze Richtlijnen van toepassing is, in een stabiele en passende residentiële zorgomgeving.

61. De planning voor het bieden van zorg en stabiliteit moet in een zo vroeg mogelijk stadium geschieden, bij voorkeur voordat het kind naar de zorg gaat, rekening houdend met de voor- en nadelen op de korte en lange termijn van elke overwogen optie op het moment zelf en op de lange termijn, en moet voorstellen voor de korte en de lange termijn omvatten.

62. De planning voor het bieden van zorg en stabiliteit moet met name gebaseerd zijn op de aard en kwaliteit van de binding van het kind met zijn/haar gezin, het vermogen van het gezin het welzijn en de harmonieuze ontwikkeling van het kind te waarborgen, de behoefte of de wens van het kind deel uit te maken van een gezin, de wenselijkheid het kind binnen zijn/haar gemeenschap en land te houden, de culturele, linguïstische en religieuze achtergrond van het kind en de relatie van het kind met zijn/haar broers en/of zussen, teneinde te voorkomen dat zij van elkaar gescheiden worden.

63. In het plan moeten de doelstellingen van de plaatsing en de maatregelen om deze te verwezenlijken duidelijk omschreven worden.

64. Het kind en zijn/haar ouders of wettelijke voogden moeten volledig geïnformeerd zijn over de beschikbare opties voor alternatieve zorg, de implicaties van elke optie en hun rechten en plichten in dezen.

65. De voorbereiding, uitvoering en evaluatie van een beschermingsmaatregel voor een kind moeten, in de ruimst mogelijke mate, geschieden met de medewerking van zijn/haar ouders of wettelijke voogden en mogelijke pleegouders of verzorgers, afgestemd op de specifieke behoeften, overtuigingen en bijzondere wensen van het kind. Op verzoek van het kind, zijn/haar ouders of wettelijke voogden kunnen ook andere belangrijke personen in het leven van het kind worden geraadpleegd in het besluitvormingsproces, zulks naar het oordeel van de bevoegde autoriteit.

66. Staten moeten waarborgen dat een kind dat in de alternatieve zorg is geplaatst door een rechtmatig samengestelde rechtbank, tribunaal of administratief of ander bevoegd orgaan, alsook zijn/haar ouders of andere personen met ouderlijke verantwoordelijkheid, in de gelegenheid worden gesteld bezwaar te maken tegen de plaatsing en dat zij geïnformeerd worden over hun recht bezwaar te maken en daarbij worden geholpen.

67. Staten moeten het recht van elk kind dat tijdelijk in de zorg is geplaatst op regelmatige en grondige toetsing - bij voorkeur ten minste eenmaal per drie maanden - van de geschiktheid van zijn/haar zorg en behandeling waarborgen, met name rekening houdend met zijn/haar persoonlijke ontwikkeling en veranderende behoeften, ontwikkelingen in zijn/haar gezinsomgeving en de adequaatheid en noodzaak van de huidige plaatsing onder deze omstandigheden. De toetsing moet worden uitgevoerd door naar behoren gekwalificeerde en bevoegde personen en het kind en alle relevante personen in het leven van het kind moeten er volledig bij worden betrokken.

68. Het kind moet voorbereid worden op alle veranderingen in de zorgomgeving die voortvloeien uit het plannings- en toetsingsproces.

VII. Voorzien in alternatieve zorg

A. Beleid

69. Het behoort tot de verantwoordelijkheid van de staat of het desbetreffende overheidsniveau te zorgen voor de ontwikkeling en implementatie van gecoördineerd beleid inzake formele en informele zorg voor alle kinderen die ouderlijke zorg moeten ontberen. Dergelijk beleid moet gebaseerd zijn op deugdelijke informatie en statistische gegevens. Het moet een proces definiëren waarin bepaald wordt wie verantwoordelijk is voor het kind, rekening houdend met de rol die de ouders of primaire verzorgers spelen bij zijn/haar bescherming, verzorging en ontwikkeling. Tenzij het tegendeel wordt aangetoond wordt aangenomen dat de verantwoordelijkheid bij de ouders of de primaire verzorgers van het kind ligt.

70. Alle overheidsentiteiten die betrokken zijn bij de verwijzing van en de bijstand aan kinderen zonder ouderlijke zorg, in samenwerking met het maatschappelijk middenveld, moeten beleid en procedures aannemen die het delen van informatie en het netwerken tussen instanties en personen bevorderen om effectieve zorg, nazorg en bescherming voor deze kinderen te waarborgen. De locatie en/of opzet van de instantie die toezicht moet houden op alternatieve zorg moet zodanig zijn dat de toegankelijkheid optimaal is voor degenen die behoefte hebben aan de geboden diensten.

71. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de kwaliteit van de geboden alternatieve zorg, zowel wat de residentiële zorg als de zorg in gezinsverband betreft, in het bijzonder met betrekking tot de professionele vaardigheden, selectie en training van en toezicht op verzorgers. Hun rol en functie moeten helder omschreven zijn en uitgelegd worden ten opzichte van die van de ouders of wettelijk voogden van het kind.

72. In elk land moeten de bevoegde autoriteiten een document opstellen waarin de rechten van kinderen in de alternatieve zorg uiteen worden gezet volgens deze Richtlijnen. Kinderen in de alternatieve zorg moeten in staat worden gesteld de regels, regelgeving en doelstellingen van de zorgomgeving en hun rechten en plichten daarin volledig te begrijpen.

73. Het bieden van alternatieve zorg moet in alle gevallen gebaseerd zijn op een schriftelijke verklaring waarin de verzorger zijn zorgdoelstellingen alsmede de aard van zijn verantwoordelijkheden ten opzichte van het kind uiteenzet. Deze verklaring moet de eisen die gesteld worden in het Verdrag inzake de rechten van het kind², deze Richtlijnen en de toepasselijke wetgeving weerspiegelen. Alle verzorgers moeten naar behoren gekwalificeerd of erkend zijn in overeenstemming met de wettelijke vereisten voor alternatieve zorgverlening.

74. Er moet een regelgevingskader worden opgesteld ten behoeve van een standaardprocedure voor het verwijzen of opnemen van een kind in een alternatieve zorgomgeving.

75. Culturele en religieuze gebruiken met betrekking tot het bieden van alternatieve zorg, met inbegrip van gebruiken die betrekking hebben op genderperspectieven, moeten geëerbiedigd en bevorderd worden voor zover zij verenigbaar blijken met de rechten en belangen van de kinderen. Of dergelijke gebruiken bevorderd moeten worden moet in brede kring worden vastgesteld, waarbij de betrokken culturele en religieuze leiders, beroepsbeoefenaars en de verzorgers van kinderen zonder ouderlijke zorg, de ouders en andere relevante belanghebbenden, evenals de kinderen zelf worden betrokken.

1. Informele zorg

76. Om te waarborgen dat voldaan wordt aan passende zorgvoorwaarden in de informele zorg die wordt geboden door personen of gezinnen, moeten staten de rol die dit type zorg speelt erkennen en adequate maatregelen nemen ter ondersteuning van een optimaal aanbod daarvan op basis van een beoordeling welke specifieke omgevingen mogelijk bijzondere bijstand of bijzonder toezicht behoeven.

77. Bevoegde autoriteiten moeten, in voorkomend geval, informele verzorgers aanmoedigen de zorgregeling te melden en streven naar toegankelijkheid van alle beschikbare diensten en uitkeringen die hen kunnen helpen bij het vervullen van hun plicht voor het kind te zorgen en het te beschermen.

78. De staat moet de feitelijke verantwoordelijkheid van informele verzorgers voor het kind erkennen.

79. Staten moeten bijzondere en passende maatregelen treffen om kinderen in de informele zorg te beschermen tegen misbruik, verwaarlozing, kinderarbeid en alle andere vormen van uitbuiting, met bijzondere aandacht voor informele zorg die wordt geboden door niet-familieleden, of door familieleden die de kinderen voorheen niet kenden of ver weg wonen van de plaats waar de kinderen gewoonlijk verblijven.

2. Algemene voorwaarden die van toepassing zijn op alle vormen van formele regelingen voor alternatieve zorg

80. Het overplaatsen van een kind naar de alternatieve zorg moet met de grootste zorgvuldigheid en op kindvriendelijke wijze worden uitgevoerd en daarbij moeten in het bijzonder speciaal opgeleide en, in beginsel, niet-geüniformeerde medewerkers betrokken zijn.

81. Wanneer een kind in de alternatieve zorg wordt geplaatst moet contact met zijn/haar familie, alsook met andere personen die dicht bij hem of haar staan, zoals vrienden, burens en eerdere verzorgers, aangemoedigd en gefaciliteerd worden, in overeenstemming met de bescherming en het belang van het kind. Het kind moet toegang hebben tot informatie over de situatie van zijn/haar familieleden indien hij/zij geen contact met hen heeft.

82. Staten moeten in het bijzonder waarborgen dat kinderen die in de alternatieve zorg zijn geplaatst omdat hun ouders in de gevangenis zitten of langdurig in een ziekenhuis zijn opgenomen, in de gelegenheid worden gesteld contact met hun ouders te blijven onderhouden en hierbij de noodzakelijke begeleiding en ondersteuning krijgen.

83. Verzorgers moeten ervoor zorgen dat kinderen adequate hoeveelheden gezond en voedzaam voedsel krijgen volgens de lokale eetgewoonten en relevante voedingseisen en de religieuze overtuiging van de kinderen. Indien nodig moeten passende voedingssupplementen worden verstrekt.

84. Verzorgers moeten de gezondheid van de kinderen voor wie zij verantwoordelijk zijn bevorderen en regelen dat medische zorg, begeleiding en ondersteuning indien nodig beschikbaar zijn.

85. Kinderen moeten toegang hebben tot formeel, informeel en beroepsonderwijs in overeenstemming met hun rechten, in de ruimste mate die mogelijk is in de onderwijsfaciliteiten in de lokale gemeenschap.

86. Verzorgers moeten waarborgen dat het recht van ieder kind, met inbegrip van kinderen die leven met of getroffen zijn door hiv/aids of andere speciale behoeften hebben, zich te ontwikkelen door spel en vrijetijdsbesteding wordt geëerbiedigd en dat er gelegenheid voor dergelijke activiteiten binnen en buiten de zorgomgeving wordt gecreëerd. Contact met de kinderen en anderen in de lokale gemeenschap moet worden aangemoedigd en gefaciliteerd.

87. In alle zorgomgevingen moet in de specifieke behoeften op het gebied van veiligheid, gezondheid, voeding, ontwikkeling en andere behoeften van baby's en jonge kinderen, met inbegrip van kinderen met speciale behoeften, worden voorzien, met inbegrip van het bewerkstelligen van een binding met een specifieke verzorger.

88. Kinderen moeten de mogelijkheid krijgen te voorzien in hun behoefte aan een religieus en spiritueel leven, met inbegrip van het ontvangen van bezoek van een gekwalificeerde vertegenwoordiger van hun religie, en in vrijheid te besluiten of zij al dan niet aan religieuze diensten of religieus onderwijs willen deelnemen of religieuze begeleiding willen ontvangen. De religieuze achtergrond van het kind moet worden gerespecteerd en geen kind mag tijdens een plaatsing in de zorg worden aangemoedigd of overgehaald van zijn/haar religie of geloof te veranderen.

89. Alle volwassenen die verantwoordelijk zijn voor kinderen moeten hun recht op privacy respecteren en bevorderen, met inbegrip van passende faciliteiten voor hygiëne en sanitaire behoeften, waarbij genderverschillen en -interactie worden gerespecteerd, en adequate veilige en toegankelijke opbergplaatsen voor persoonlijke eigendommen.

90. Verzorgers moeten het belang van hun rol bij het opbouwen van een positieve, veilige en stimulerende relatie met kinderen begrijpen en moeten deze ook kunnen opbouwen.

91. Alle accommodatie in alternatieve zorgomgevingen moet voldoen aan de gezondheids- en veiligheidsvoorschriften.

92. Staten moeten via hun bevoegde autoriteiten waarborgen dat de accommodatie van kinderen in de alternatieve zorg en het toezicht op deze kinderen zodanig is dat zij effectief tegen misbruik beschermd worden. Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan de leeftijd, volwassenheid en mate van kwetsbaarheid van ieder kind bij het bepalen van zijn/haar woonsituatie. Maatregelen gericht op het beschermen van kinderen moeten in overeenstemming zijn met de wet en mogen geen onredelijke beperkingen stellen aan hun vrijheid en gedrag ten opzichte van kinderen van vergelijkbare leeftijd in hun gemeenschap.

93. Alle alternatieve zorgomgevingen moeten kinderen adequate bescherming bieden tegen ontvoering, mensenhandel, verkoop en alle andere vormen van uitbuiting. Alle daaruit voortvloeiende beperkingen van hun vrijheid en gedrag mogen niet verder gaan dan hetgeen strikt noodzakelijk is om de kinderen effectief tegen deze handelingen te beschermen.

94. Alle verzorgers moeten kinderen en jongeren stimuleren en aanmoedigen tot goed onderbouwde keuzes te maken en die te verwezenlijken, rekening houdend met aanvaardbare risico's en de leeftijd van het kind en aansluitend op zijn/haar ontwikkelende capaciteiten.

95. Staten, instanties, faciliteiten, scholen en andere dienstverleners in de gemeenschap moeten passende maatregelen nemen om te waarborgen dat kinderen in de alternatieve zorg tijdens of na deze plaatsing niet worden gestigmatiseerd. Dit houdt onder meer in dat kinderen zo min mogelijk herkenbaar moeten zijn als kinderen die in een alternatieve zorgomgeving zijn geplaatst.

96. Alle disciplinaire en gedragsregulerende maatregelen die neerkomen op marteling, wrede, onmenselijke of vernederende vormen van behandeling, met inbegrip van afzondering of eenzame opsluiting of andere vormen van fysiek of geestelijk geweld die de lichamelijke of geestelijke gezondheid van het kind naar alle waarschijnlijkheid zullen schaden, moeten streng verboden worden in overeenstemming met internationale instrumenten op het gebied van mensenrechten. Staten moeten alle noodzakelijke maatregelen nemen om dergelijke praktijken te voorkomen en waarborgen dat deze bij wet strafbaar worden gesteld. Beperking van het contact met familieleden van het kind of met andere personen die voor het kind belangrijk zijn mag nooit als straf worden opgelegd.

97. Het gebruik van dwang en beperkingen van welke aard dan ook mag niet worden toegestaan tenzij strikt noodzakelijk voor de bescherming van de fysieke of geestelijke integriteit van het kind of van anderen, in overeenstemming met de wet en op een redelijke en proportionele wijze waarbij de fundamentele rechten van het kind worden geëerbiedigd. Het in bedwang houden van kinderen door middel van geneesmiddelen of medicatie moet op therapeutische basis geschieden en mag nooit worden toegepast zonder beoordeling en voorschrift van een specialist.

98. Kinderen in de zorg moeten toegang hebben tot een vertrouwenspersoon aan wie zij alles in volledige vertrouwelijkheid kunnen zeggen. Deze persoon moet door de bevoegde autoriteit worden aangewezen, met instemming van het betrokken kind. Het kind moet ervan op de hoogte worden gesteld dat wettelijke of ethische normen er onder bepaalde omstandigheden toe kunnen leiden dat de vertrouwelijkheid moet worden geschonden.

99. Kinderen in de zorg moeten toegang hebben tot een bekend, effectief en onpartijdig mechanisme waar zij klachten of zorgen over hun behandeling of plaatsingsvoorwaarden kenbaar kunnen maken. Deze mechanismen moeten onder andere bestaan uit initieel overleg, feedback, implementatie en verder overleg. Jongeren met eerdere zorgervaringen moeten bij dit proces betrokken worden en er moet terdege rekening worden gehouden met hun opvattingen. Dit proces moet uitgevoerd worden door competente personen die zijn opgeleid voor het werken met kinderen en jongeren.

100. Om het gevoel van een eigen identiteit van het kind te bevorderen, moet een levensverhaal in boekvorm worden bijgehouden met daarin relevante informatie, foto's, persoonlijke voorwerpen en herinneringen aan elke stap in het leven van het kind. Het kind moet hierbij betrokken worden en het boek moet gedurende zijn/haar hele leven beschikbaar zijn.

B. Wettelijke verantwoordelijkheid voor het kind

101. In situaties waarin de ouders van het kind afwezig zijn of niet in staat zijn dagelijkse beslissingen in het belang van het kind te nemen en waarin de plaatsing van het kind in de alternatieve zorg door een bevoegd administratief lichaam of rechterlijke autoriteit is bevolen of goedgekeurd, moeten het wettelijk recht en de wettelijke verantwoordelijkheid om dergelijke beslissingen in plaats van de ouders te nemen in volledig overleg met het kind worden overgedragen aan een aangewezen natuurlijke persoon of bevoegde entiteit. Staten moeten waarborgen dat er een mechanisme is om dergelijke natuurlijke personen of entiteiten aan te wijzen.

102. Deze wettelijke verantwoordelijkheid moet door de bevoegde autoriteiten worden toegekend en rechtstreeks door hen of door officieel geaccrediteerde instanties, met inbegrip van niet-gouvernementele organisaties, worden gecontroleerd. De verantwoordelijkheid voor de handelingen van de betrokken natuurlijke persoon of entiteit moet bij het aanwijzende orgaan liggen.

103. Personen die deze wettelijke verantwoordelijkheid dragen, dienen natuurlijke personen met een goede reputatie te zijn die beschikken over relevante kennis van de problematiek van kinderen, die rechtstreeks met kinderen kunnen werken en die op de hoogte zijn van de bijzondere en culturele behoeften van de kinderen die aan hen zijn toevertrouwd. Zij moeten passende training en professionele ondersteuning in dit opzicht krijgen. Zij moeten zich in een positie bevinden waarin zij onafhankelijke en onpartijdige beslissingen kunnen nemen die in het belang van de betrokken kinderen zijn en het welzijn van ieder kind bevorderen en waarborgen.

104. De rol en specifieke verantwoordelijkheden van de aangewezen persoon of entiteit omvatten onder meer:

a. waarborgen dat de rechten van de kinderen beschermd zijn en met name dat er voor het kind passende zorg, huisvesting, gezondheidszorg, ontwikkelingsmogelijkheden, psychosociale zorg, onderwijs en taalondersteuning beschikbaar zijn;

b. waarborgen dat het kind indien nodig toegang heeft tot vertegenwoordiging binnen en buiten rechte, waarbij het kind wordt geraadpleegd zodat zijn/haar opvattingen worden meegewogen in de besluitvorming door de autoriteiten, en het adviseren en op de hoogte houden van het kind van zijn/haar rechten;

c. bijdragen aan het vinden van een stabiele oplossing in het belang van het kind;

d. vormen van een schakel tussen het kind en de diverse organisaties die het kind diensten kunnen bieden;

e. helpen van het kind zijn/haar familie op te sporen;

f. waarborgen dat, indien terugkeer naar het vaderland of gezinshereniging plaatsvindt, dit geschiedt in het belang van het kind;

g. in voorkomend geval het kind helpen bij het onderhouden van contact met zijn/haar familie.

1. Instanties en faciliteiten die verantwoordelijk zijn voor formele zorg

105. In de wetgeving moet worden bepaald dat alle instanties en faciliteiten geregistreerd en bevoegd moeten zijn om te werken via diensten voor sociaal welzijn of een andere bevoegde autoriteit en dat verzuim deze wetgeving na te leven bij wet strafbaar is gesteld. De bevoegdheid moet door de bevoegde autoriteiten worden toegekend en regelmatig worden getoetst op basis van standaardcriteria die ten minste de doelstellingen, het functioneren, de werving en kwalificaties van personeel, de zorgvoorwaarden, financiële middelen en het beheer van de instantie of faciliteit behelzen.

106. Alle instanties en faciliteiten moeten hun beleid en praktijkverklaringen in overeenstemming met deze Richtlijnen schriftelijk hebben vastgelegd, met daarin een duidelijke uiteenzetting van hun doelstellingen, beleid, methoden en de normen voor werving, monitoring, toezicht en evaluatie van gekwalificeerde en geschikte verzorgers om te waarborgen dat hun doelstellingen worden verwezenlijkt.

107. Alle instanties en faciliteiten moeten een gedragscode voor het personeel opstellen, in overeenstemming met deze Richtlijnen, waarin de rol van elke beroepsbeoefenaar en van de verzorgers in het bijzonder wordt omschreven en waarin onder andere duidelijke procedures voor het melden van overtredingen door een teamlid zijn opgenomen.

108. De financiering van de zorgvoorziening mag nooit zodanig zijn dat onnodige plaatsing of een langer verblijf van een kind in een zorgvoorziening, georganiseerd of geboden door een instantie of faciliteit, wordt gestimuleerd.

109. Er moet een uitgebreide en actuele administratie worden bijgehouden waarin het verlenen van alternatieve zorg wordt vastgelegd, met inbegrip van gedetailleerde dossiers van alle kinderen die onder hun zorg vallen, van het personeel dat in dienst is en van de financiële transacties.

110. De dossiers van de kinderen in de zorg moeten volledig, actueel, vertrouwelijk en beveiligd zijn en informatie bevatten over hun plaatsing en vertrek en over de vorm, inhoud en details van de plaatsing van ieder kind, samen met eventueel relevante identiteitsbewijzen en overige persoonlijke gegevens. In het dossier van het kind en in de rapporten op basis van regelmatige evaluaties moet tevens informatie over de familie van het kind worden opgenomen. Dit dossier moet het kind volgen tijdens de gehele periode waarin hij/zij in de alternatieve zorg verblijft en moet geraadpleegd worden door naar behoren gemachtigde beroepsbeoefenaars die verantwoordelijk zijn voor zijn/haar zorg op dat moment.

111. De bovengenoemde dossiers kunnen in voorkomend geval beschikbaar worden gesteld aan het kind evenals aan zijn ouders of voogden, binnen de grenzen van het recht van het kind op privacy en vertrouwelijkheid, indien van toepassing. Voor, tijdens en na raadpleging van het dossier moet passende begeleiding worden gegeven.

112. Alle aanbieders van alternatieve zorg moeten een duidelijk beleid hebben inzake het handhaven van de vertrouwelijkheid van informatie met betrekking tot ieder kind en alle verzorgers moeten hiervan op de hoogte zijn en zich eraan houden.

113. Alle instanties en faciliteiten moeten, als goede praktijk, waarborgen dat verzorgers en andere personeelsleden die rechtstreeks contact met kinderen hebben systematisch en grondig worden beoordeeld op hun geschiktheid om met kinderen te werken.

114. De arbeidsvoorwaarden, met inbegrip van salaris, voor verzorgers die bij instanties en faciliteiten in dienst zijn, moeten zodanig zijn dat zij optimaal bijdragen aan de motivatie, arbeidstevredenheid en continuïteit en de verzorgers hun taken optimaal vervullen.

115. Alle verzorgers moeten getraind worden in de rechten van kinderen zonder ouderlijke zorg en de specifieke kwetsbaarheid van kinderen in bijzonder moeilijke omstandigheden, bijvoorbeeld bij urgente plaatsingen of plaatsingen buiten het gebied waar zij gewoonlijk verblijven. Ook de bewustwording van culturele, maatschappelijke, gender- en religieuze aspecten moet gewaarborgd zijn. Staten moeten tevens voor toereikende middelen en kanalen zorgen voor de erkenning van deze beroepsbeoefenaars teneinde de implementatie van deze voorzieningen te bevorderen.

116. Al het zorgverlenend personeel in dienst van instanties en faciliteiten moet getraind worden in het op de juiste wijze omgaan met uitdagend gedrag, met inbegrip van technieken voor conflictoplossing en middelen om verwonding of zelfverwonding te voorkomen.

117. Instanties en faciliteiten moeten waarborgen dat verzorgers in voorkomend geval voorbereid zijn op het omgaan met kinderen met speciale behoeften, met name kinderen met hiv/aids of een andere chronische lichamelijke of geestelijke ziekte en kinderen met een lichamelijke of geestelijke handicap.

2. Pleegzorg

118. De bevoegde autoriteit of instantie moet een systeem opzetten, en het betrokken personeel dienovereenkomstig opleiden, om de behoeften van kinderen te beoordelen, de capaciteiten en middelen van mogelijke pleegouders daarop af te stemmen en alle betrokkenen voor te bereiden op de plaatsing.

119. In elke plaats moet een pool van geaccrediteerde pleegouders bekend zijn die kinderen zorg en bescherming kunnen bieden waarbij de kinderen banden met familie, gemeenschap en de culturele groep kunnen blijven onderhouden.

120. Voor pleegouders moet er speciale voorbereiding, ondersteuning en begeleiding worden georganiseerd die met regelmatige tussenpozen voor, na en tijdens de plaatsing beschikbaar zijn voor de verzorgers.

121. Verzorgers moeten de gelegenheid krijgen binnen pleegzorginstellingen en andere instanties die betrokken zijn bij kinderen zonder ouderlijke zorg, hun stem te laten horen en invloed uit te oefenen op het beleid.

122. De oprichting van verenigingen van pleegouders die belangrijke wederzijdse ondersteuning kunnen bieden en bijdragen aan de praktijk- en beleidsontwikkeling moet worden aangemoedigd

C. Residentiële zorg

123. Faciliteiten die voorzien in residentiële zorg moeten kleinschalig zijn en georganiseerd worden rond de rechten en behoeften van het kind, in een situatie die zo veel mogelijk lijkt op die van een gezin of een kleine groep. Over het algemeen moet hun doelstelling zijn het bieden van tijdelijke zorg en actief bijdragen aan de terugplaatsing van het kind in het gezin of, indien dit niet mogelijk is, aan het waarborgen van stabiele zorg voor het kind in een alternatief gezinsverband, onder meer door adoptie of, in voorkomend geval, *kafala* naar islamitisch recht.

124. Er moeten maatregelen genomen worden zodat, waar nodig en passend, een kind dat uitsluitend bescherming en alternatieve zorg nodig heeft gescheiden kan worden gehuisvest van kinderen in een strafrechttraject.

125. De bevoegde nationale of lokale autoriteit moet een strenge screeningprocedure opzetten om te waarborgen dat alleen de juiste opnames in deze faciliteiten plaatsvinden.

126. Staten moeten ervoor zorgen dat er in faciliteiten voor residentiële zorg voldoende verzorgers aanwezig zijn om persoonlijke aandacht te kunnen geven en, waar van toepassing, het kind de mogelijkheid te geven zich aan een specifieke verzorger te hechten. Verzorgers moeten ook op een zodanige manier in de zorgomgeving worden ingezet dat de doelstellingen ervan effectief worden geïmplementeerd en de bescherming van kinderen wordt gewaarborgd.

127. Wet- en regelgeving en beleid moeten het werven en benaderen van kinderen voor plaatsing in residentiële zorg door instanties, faciliteiten of personen verbieden.

D. Inspectie en monitoring

128. Instanties, faciliteiten en beroepsbeoefenaars die betrokken zijn bij het verlenen van zorg moeten verantwoording afleggen aan een specifieke publieke autoriteit, die er onder meer voor moet zorgen dat er frequent inspecties plaatsvinden, die zowel uit aangekondigde als onaangekondigde bezoeken bestaan, waarbij gesprekken met en observaties van het personeel en de kinderen plaatsvinden.

129. Voor zover mogelijk en toepasselijk moeten de inspectietaken de componenten training en capaciteitsopbouw voor verzorgers behelzen.

130. Staten moeten worden aangemoedigd te waarborgen dat er een onafhankelijk monitoringmechanisme aanwezig is, waarbij terdege rekening wordt gehouden met de beginselen inzake de status van nationale instellingen voor de bevordering en bescherming van mensenrechten (de beginselen van Parijs).⁸ Het monitoringmechanisme moet eenvoudig toegankelijk zijn voor kinderen, ouders en degenen die verantwoordelijk zijn voor kinderen zonder ouderlijke zorg. Het monitoringmechanisme heeft onder andere de volgende taken:

a. Het voeren van gesprekken met kinderen in alle vormen van alternatieve zorg, waarbij de privacy van de kinderen gewaarborgd moet zijn, het bezoeken van de zorgomgevingen waarin zij wonen en het onderzoeken van mogelijke schendingen van de rechten van kinderen in deze omgevingen, op verzoek of op eigen initiatief;

b. Het doen van relevante beleidsaanbevelingen aan de juiste autoriteiten met het doel de behandeling van kinderen die ouderlijke zorg moeten ontberen te verbeteren en waarborgen dat deze in overeenstemming is met het merendeel van de onderzoeksbevindingen inzake de bescherming, gezondheid en ontwikkeling van de zorg voor kinderen;

c. Het indienen van voorstellen en opmerkingen betreffende bestaande of ontwerpwetgeving;

d. Het leveren van een onafhankelijke bijdrage aan het rapportageproces uit hoofde van het Verdrag inzake de rechten van het kind², met inbegrip van periodieke rapporten van staten die partij zijn aan het Comité voor de rechten van het kind met betrekking tot de uitvoering van deze Richtlijnen.

E. Ondersteuning voor nazorg

131. Instanties en faciliteiten moeten een duidelijk beleid hebben en de overeengekomen procedures uitvoeren die verband houden met de geplande of ongeplande afronding van hun werk met kinderen teneinde de juiste nazorg en/of follow-up te waarborgen. Gedurende de zorgperiode moeten zij zich systematisch richten op het voorbereiden van kinderen op zelfstandigheid en volledige integratie in de gemeenschap, met name door het verwerven van sociale vaardigheden en levensvaardigheden, die bevorderd worden door deel te nemen aan het lokale gemeenschapsleven.

132. Bij het overgangsproces van zorg naar nazorg moet rekening gehouden worden met het geslacht, de leeftijd, het ontwikkelingsniveau en de specifieke omstandigheden van het kind en onder meer begeleiding en ondersteuning omvatten, met name om uitbuiting te voorkomen. Kinderen die de zorg verlaten moeten aangemoedigd worden deel te nemen aan de planning van de nazorg. Kinderen met speciale behoeften, bijvoorbeeld vanwege een handicap, moeten gesteund worden via een geschikt systeem om onder andere onnodige opnamen in instellingen te voorkomen. Zowel de publieke als de particuliere sectoren moeten aangemoedigd worden, onder andere door stimulerende maatregelen, kinderen met verschillende zorgachtergronden in te zetten, in het bijzonder kinderen met speciale behoeften.

133. Er zijn bijzondere inspanningen nodig om, wanneer mogelijk, ieder kind een gespecialiseerde persoon toe te wijzen die zijn/haar onafhankelijkheid kan faciliteren wanneer het kind de zorg verlaat.

134. De nazorg moet in een zo vroeg mogelijk stadium van de plaatsing worden voorbereid en in ieder geval ruim voordat het kind de zorgomgeving verlaat.

135. Informatie over onderwijs en beroepsopleiding moet deel uit maken van de les in levensvaardigheden voor jongeren die de zorg verlaten om hen te helpen financieel onafhankelijk te worden en hun eigen inkomen te genereren.

136. Ook moet toegang tot maatschappelijke, wettelijke en gezondheidsdiensten, met de juiste financiële ondersteuning, worden geboden aan jongeren die de zorg verlaten en gedurende de nazorg.

VIII. Zorg voor kinderen buiten het land van hun gewone verblijfplaats

A. Plaatsing van een kind in de zorg in het buitenland

137. Deze Richtlijnen moeten van toepassing zijn op alle publieke en particuliere entiteiten en alle personen die betrokken zijn bij een regeling voor een kind dat ten behoeve van zorg naar een ander land dan het land waar hij/zij gewoonlijk verblijft wordt gezonden, ongeacht of dit wegens een medische behandeling, tijdelijke opvang, respijtzorg of om een andere reden is.

138. De betrokken staten moeten waarborgen dat een aangewezen orgaan verantwoordelijk is voor het bepalen van de normen waaraan moet worden voldaan met betrekking tot, met name, de criteria voor het kiezen van verzorgers in het gastland en de kwaliteit van de zorg en follow-up, en ook op het toezicht op en monitoring van dergelijke regelingen.

139. Om de juiste internationale samenwerking en bescherming van kinderen in deze situaties te waarborgen, worden staten aangemoedigd het Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen⁹, te ondertekenen.

B. Zorg voor een kind dat reeds in het buitenland is

140. Deze Richtlijnen, alsmede andere relevante internationale bepalingen, moeten van toepassing zijn op alle publieke en particuliere entiteiten en alle personen die betrokken zijn bij een regeling voor een kind dat, om welke reden dan ook, zorg nodig heeft in een ander land dan het land waar hij/zij gewoonlijk verblijft.

141. Alleenstaande of gescheiden kinderen die reeds in het buitenland zijn, genieten in beginsel dezelfde mate van bescherming en zorg als kinderen die onderdaan zijn van het betreffende land.

142. Bij het bepalen van de juiste zorg moet in ieder afzonderlijk geval rekening gehouden worden met de diverse en uiteenlopende achtergronden van alleenstaande of gescheiden kinderen (zoals etnische of migratieachtergrond of culturele en religieuze diversiteit).

143. Alleenstaande of gescheiden kinderen, met inbegrip van kinderen die een land illegaal binnenkomen, moeten in beginsel niet van hun vrijheid worden beroofd uitsluitend vanwege het feit dat zij een wet inzake binnenkomst en verblijf op het grondgebied hebben overtreden.

144. Kinderen die het slachtoffer zijn van mensenhandel mogen nooit in voorlopige hechtenis worden genomen of gestraft worden vanwege hun gedwongen betrokkenheid bij onwettige activiteiten.

145. Zodra een alleenstaand kind is geïdentificeerd worden staten sterk aangemoedigd een voogd te benoemen of, indien noodzakelijk, een organisatie aan te wijzen die verantwoordelijk is voor zijn/haar zorg en welzijn en het kind zal begeleiden tijdens het proces ten behoeve van statusbepaling en besluitvorming.

146. Zodra een alleenstaand of gescheiden kind in de zorg wordt opgenomen, moeten alle redelijke inspanningen worden verricht om zijn/haar familie op te sporen en de familiebanden te herstellen, indien dit in het belang van het kind is en de betrokkenen niet in gevaar brengt.

147. Om te assisteren bij het plannen van de toekomst van een alleenstaand of gescheiden kind op een wijze die zijn/haar rechten het best beschermt, moeten de relevante overheids- en sociale diensten alle redelijke inspanningen verrichten om documentatie en informatie te verkrijgen om het risico van het kind in het land waar hij/zij gewoonlijk verblijft en zijn/haar sociale en gezinsomstandigheden aldaar te kunnen beoordelen.

148. Alleenstaande of gescheiden kinderen mogen niet worden teruggestuurd naar het land waar zij gewoonlijk verblijven:

a. indien, na beoordeling van de risico's en veiligheid, er redenen zijn om aan te nemen dat de veiligheid van het kind in gevaar is;

b. tenzij, voorafgaand aan de terugkeer, een geschikte verzorger, zoals een ouder, ander familielid, een andere zorgverlener, overheidsinstantie of een bevoegde instantie of faciliteit in het geboorteland, ermee heeft ingestemd en in staat is verantwoording voor het kind te nemen en hem of haar de juiste verzorging en bescherming te bieden.

c. indien dat, om andere redenen, niet in het belang is van het kind, zulks naar het oordeel van de bevoegde autoriteiten.

149. Met de bovenstaande doelstellingen voor ogen moet de samenwerking tussen staten, regio's, lokale autoriteiten en organisaties uit het maatschappelijk middenveld worden bevorderd, versterkt en vergroot.

150. Consulaire diensten of, bij gebreke daarvan, wettelijke vertegenwoordigers van het land van herkomst moeten effectief worden ingeschakeld, wanneer dit in het belang van het kind is en het kind of zijn/haar familie niet in gevaar brengt.

151. Degenen die verantwoordelijk zijn voor het welzijn van een alleenstaand of gescheiden kind moeten de reguliere communicatie tussen het kind en/of zijn/haar familie faciliteren, tenzij dit tegen de wens van het kind is of aantoonbaar niet in zijn/haar belang.

152. Plaatsing met het oog op adoptie of *kafala* naar islamitisch recht moet niet beschouwd worden als een geschikte initiële optie voor een alleenstaand of gescheiden kind. Staten worden aangemoedigd deze optie alleen te overwegen nadat alle mogelijkheden om de verblijfplaats van zijn/haar ouders, familie in brede zin of dagelijkse verzorgers te traceren zijn uitgeput.

IX. Zorg in noodsituaties

A. Toepassing van de Richtlijnen

153. Deze Richtlijnen moeten van toepassing blijven in noodsituaties als gevolg van natuurrampen of door de mens veroorzaakte rampen, met inbegrip van nationale en internationale gewapende conflicten, en als gevolg van buitenlandse bezetting. Personen en organisaties die zich in noodsituaties willen inzetten voor kinderen zonder ouderlijke zorg worden sterk aangemoedigd in overeenstemming met de Richtlijnen te werken.

154. In deze omstandigheden moeten de staat of de feitelijke autoriteiten in de betrokken regio, de internationale gemeenschap en alle lokale, nationale, buitenlandse en internationale instanties die op kinderen gerichte diensten verrichten of willen verrichten bijzondere aandacht schenken aan het volgende:

a. het waarborgen dat alle entiteiten en personen die betrokken zijn bij de hulp aan alleenstaande of gescheiden kinderen voldoende ervaren, getraind, vindingrijk en toegerust zijn om dit op de juiste wijze te doen;

b. het opzetten, indien nodig, van tijdelijke of langdurige zorg in gezinsverband;

c. het uitsluitend als tijdelijke maatregel gebruikmaken van residentiële zorg totdat zorg in gezinsverband opgezet kan worden;

d. het verbieden van de instelling van nieuwe residentiële faciliteiten die zijn ingericht om grote groepen kinderen gelijktijdig zorg te bieden op permanente of langdurige basis;

e. het voorkomen van de grensoverschrijdende verplaatsing van kinderen, behalve in de omstandigheden zoals omschreven in de onderstaande paragraaf 160;

f. het verplicht stellen van samenwerking bij het opsporen van de familie en terugplaatsing.

Voorkomen van scheiding

155. Organisaties en autoriteiten moeten alles in het werk stellen om te voorkomen dat kinderen van hun ouders of primaire verzorgers worden gescheiden, tenzij dit in het belang is van het kind, en ervoor zorgen dat hun maatregelen niet onbedoeld het scheiden van de familie bevorderen door diensten en uitkeringen alleen aan kinderen in plaats van aan het gezin te verstrekken.

156. Door de ouders of primaire verzorgers van het kind geïnitieerde scheiding moet worden voorkomen door:

a. te waarborgen dat alle huishoudens toegang hebben tot basisvoedsel, medische voorzieningen en andere diensten, waaronder onderwijs;

b. de opzet van residentiële zorgvoorzieningen aan banden te leggen en de inzet ervan te beperken tot situaties waarin dat absoluut noodzakelijk is.

B. Zorgregelingen

157. Gemeenschappen moeten geholpen worden een actieve rol te spelen bij de monitoring en in te spelen op vraagstukken inzake zorg en bescherming waar kinderen in hun lokale context mee te maken hebben.

158. Zorg binnen de eigen gemeenschap van het kind, met inbegrip van pleegzorg, moet worden aangemoedigd aangezien dit bijdraagt aan continuïteit in de socialisatie en ontwikkeling.

159. Aangezien alleenstaande of gescheiden kinderen een verhoogd risico op misbruik en uitbuiting lopen, moet voorzien worden in monitoring en specifieke ondersteuning van verzorgers om hun bescherming te waarborgen.

160. Kinderen in noodsituaties moeten niet ten behoeve van alternatieve zorg worden overgebracht naar een land anders dan het land waar zij gewoonlijk verblijven, tenzij dit tijdelijk geschiedt om dwingende gezondheids-, medische of veiligheidsredenen. In dat geval moet deze alternatieve zorg zo dicht mogelijk bij hun huis zijn en moeten de kinderen begeleid worden door een ouder of een verzorger die ze kennen en moet er een duidelijk plan voor de terugkeer worden gemaakt.

161. Indien terugplaatsing in het gezin binnen een passende periode onmogelijk blijkt of niet in het belang van het kind geacht wordt, moet naar stabiele en definitieve oplossingen worden gezocht, zoals adoptie of *kafala* naar islamitisch recht; indien dit niet mogelijk is, moeten andere langetermijnopties worden overwogen, zoals pleegzorg of passende residentiële zorg, met inbegrip van groepstehuizen en andere woonregelingen onder toezicht.

C. Opsporing en terugplaatsing in het gezin

162. Het identificeren, registreren en documenteren van alleenstaande of gescheiden kinderen heeft bij noodgevallen prioriteit en moet zo snel mogelijk worden uitgevoerd.

163. Registratiewerkzaamheden moeten worden uitgevoerd door of onder direct toezicht van de overheidsautoriteiten en entiteiten die daartoe uitdrukkelijk gemachtigd zijn en verantwoordelijk zijn voor en ervaring hebben met deze taak.

164. De vertrouwelijke aard van de verzamelde informatie moet geëerbiedigd worden en er moeten systemen worden ingevoerd voor het veilig versturen en opslaan van informatie. Informatie mag uitsluitend worden gedeeld tussen daartoe naar behoren gemachtigde instanties ten behoeve van opsporing, terugplaatsing in het gezin en zorg.

165. Alle partijen die betrokken zijn bij het opsporen van familieleden of de primaire wettelijke of gebruikelijke verzorgers moeten samenwerken binnen een gecoördineerd systeem, waar mogelijk gebruikmakend van gestandaardiseerde formulieren en wederzijds compatibele procedures. Zij moeten waarborgen dat het kind en andere betrokkenen geen gevaar lopen door hun acties.

166. De geldigheid van relaties en de bevestiging van de bereidheid van het kind en familieleden tot hereniging moet voor elk kind worden geverifieerd. Totdat alle opsporingsinspanningen zijn uitgeput mag niets worden ondernomen dat eventuele terugplaatsing in het gezin in de weg kan staan zoals adoptie, naamsverandering of verhuizing naar plaatsen die ver verwijderd zijn van de locatie waar de familie waarschijnlijk verblijft.

167. Er moeten passende dossiers worden aangemaakt van elke plaatsing van een kind, die veilig worden bewaard zodat hereniging in de toekomst kan worden gefaciliteerd.

* Heruitgave om technische redenen op 13 april 2010.

1. Resolutie 217 A (III).
2. Verenigde Naties, Treaties Series, vol. 1577, no. 27531.
3. Zie de officiële notulen van de Algemene Vergadering, drie-en-zestigste zitting, aanvulling nr. 53 (A/63/53), hfst. II.
4. Ibid. aanvulling no. 53A (A/63/53/Add.1) hfst. I.
5. Ibid. vier-en-zestigste zitting, aanvulling no. 53 (A/64/53) hfst. II, sect. A.
6. Resolutie 40/33, bijlage.
7. Resolutie 45/113, bijlage.
8. Resolutie 48/134, bijlage.
9. Verenigde Naties, Treaty Series, vol. 2204, no. 39130.